

Detecció o desenvolupament del talent?

Factors que motiven una nova orientació del procés de detecció de talents

■ ALBERTO LORENZO CALVO

Doctor en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.
INEF de Madrid

■ Paraules clau

Detecció de talents,
Promoció o desenvolupament del talent

Resum

Podem trobar, a la literatura especialitzada, que el procés de detecció de talents ha sofert una evolució i ha canviat completament la seva orientació. Així, s'ha passat d'una orientació tradicional, "top-down", en què s'analitzaven les característiques de l'esportista que havia aconseguit alts resultats esportius per tractar d'establir un marc referencial que permetés de desenvolupar bateries de tests específiques, a una orientació de baix cap a dalt, "bottom-up", que tracta d'analitzar la formació portada a terme pels esportistes per trobar les variables que hagin establert diferències entre els subjectes. En aquest article tractem d'exposar les causes que han

portat a aquesta nova orientació i, que, ara com ara, ens fan plantejar-nos el procés de detecció de talents com un procés de formació i parlem més de promoció o desenvolupament del talent.

Introducció

En l'actualitat, s'observa que el terme talent està sent substituït pel terme expert. Aquesta nova concepció modifica clarament l'orientació del procés de detecció de talents i, ara com ara, es parla més de desenvolupament del talent, promoció del talent o desenvolupament de la perícia (Lorenzo, 2001, a i b; Ruiz i Sánchez, 1997; Durand-Bush i Salmela, 1994; Salmela, 1997). Aquesta nova orientació tracta de superar les innumbrables dificultats que presenta una detecció de talents basada en un concepte aptitudinal.

Com suggereix la revisió dels diferents models de detecció de talents basada en una aproximació científica, aquest és un procés difícil. "Encara hi ha moltes preguntes sense resposta, malgrat les nombroses investigacions realitzades" (Marées, 1987; a G. Régner i d'altres, 1993, p. 298).

Entre els diferents factors que justifiquen aquesta nova orientació del procés de detecció de talents, entenent-lo més com un procés de formació, podem destacar els següents:

El fenomen de la compensació

Aquest fenomen suggereix que el mestratge en un esport determinat pot ser adquirit per l'individu mitjançant diferents com-

binacions d'habilitats, atributs i capacitats. L'esportista que presenta deficiències en una àrea determinada, pot compensar aquestes deficiències amb altes prestacions en altres àrees. Bartmus i d'altres (1987, a G. Régner i d'altres, 1993), en exposar els resultats d'un estudi longitudinal realitzat sobre 100 jugadors de tennis, conclouen que no existeix un criteri de rendiment únic; les deficiències en una determinada àrea del rendiment poden ser compensades per un elevat nivell en d'altres.

Segons Zatsiorski (1989), les característiques definitòries d'un esportista es divideixen en compensables i no compensables; entenent com a compensables aquells indicadors el nivell inferior dels quals pot ser compensat amb un nivell elevat dels altres indicadors. Per a l'autor, "en la majoria dels casos ens trobem amb indicadors parcialment compensables: petits retards en el desenvolupament d'una de les qualitats es compensen; els retards grans, no" (Zatsiorski, 1989, p. 180-181), i aquests retards compensables fonamentalment es manifesten en els esports de situació, és a dir, esports col·lectius i de combat.

Per a Ruiz i Sánchez (1997), aquest fenomen es troba present en allò que anomenen estudi de la perícia en l'esport, quan afirmen que "és cert que de vegades es passen per alt les desenes de milers d'hores que cal emprar per assolir els nivells de perícia que ens sorprenen tant, així com els innombrables mecanismes de compensació de què disposa l'ésser humà per suplir moltes limitacions de la naturalesa i arribar a les seves metes, quan està realment decidit a fer-ho, de manera que unes potencialitats compen-

■ Abstract

Nowadays, we can find, in the specialised literature, that talent detection has developed to a new orientation. In this way, we have passed from a traditional orientation, "top-down", in which it was analysed the sportsmen's characteristics who had reached high performance for establish a framework that allow us to develop some test; to a new orientation, "bottom-up", that it tries to analyse the career of the sportsmen to find some variables that have established differences between the subjects. In this article, we try to explain the causes that have bring us to this new approach and, that, nowadays, it take us to think in the talent detection process like a process of formation and we talk about promotion and talent development.

■ Key words

Talent detection,
Development talent.

sen d'altres debilitats" (Ruiz i Sánchez, 1997, p. 234).

Aquest fenomen de la compensació apareix intrínsecament lligat al desig d'excel·lència en l'esport i, de quina manera aquest desig pot arribar a condicionar tant el rendiment, que arriba a suplir en alguns moments la falta d'alguna aptitud fonamental. Dintre d'aquest fenomen, trobem exemples clars d'esportistes que, sense reunir a priori les condicions necessàries per triomfar en un esport, aconsegueixen d'assolir altes cotes de rendiment dintre de la seva especialitat esportiva (podem observar, per exemple, els casos de Tyron Bogues i Spud Web, que malgrat ser jugadors limitats d'estatura, van aconseguir de competir amb èxit a la lliga més competitiva del bàsquet, l'NBA).

La interacció entre l'herència i l'ambient

La contribució de l'herència i de l'entorn en el rendiment esportiu encara no és prou coneguda (Malina i Bouchard, 1986; a G. Régner, i d'altres, 1993). Tanmateix, sabem que tots dos factors afecten pel que fa al rendiment.

És cert que molts models de detecció de talents han adoptat com a criteris de selecció o variables a observar, les que es troben determinades genèticament, és a dir, estables en la seva evolució (Harre, 1978; Gimbel, 1976; a J. López Bedoya, i d'altres, 1995). Alguns autors afirmen que l'estudi de la base genètica de la capacitat de rendiment podria ser l'element que acceleri la solució del problema de la previsió d'aptitud en l'esport.

Aquesta eterna controvèrsia entre si el talent neix o es fa, ha estat molt normal, i són molts els entrenadors i tècnics que accepten que, bàsicament, és la naturalesa l'única responsable que sorgeixi un jugador extraordinari. *"Negar la participació de l'herència en el desenvolupament motor i en el rendiment físic seria un error tan greu com acceptar que és l'única raó d'aquests rendiments"* (Ruiz i Sánchez, 1997, p. 236).

Desgraciadament, la creença que el talent esportiu obeeix la llei del tot o res, ha pro-

vocat que una gran quantitat de joves, amb maduració tardana, hagin quedat exclosos del procés esportiu. Tanmateix, ara com ara s'assumeix el fenomen de compensació, esmentat anteriorment, com a concepte que ens permet d'entendre que tots dos factors, el genètic i l'ambiental, determinen el desenvolupament del futur esportista. Bouchard (1991; a Añó, 1997), un dels més grans experts del tema, afirma que *"encara que els factors genètics poden dir-nos amb més seguretat les possibilitats atlètiques d'un nen, la relació entre les condicions innates de l'atleta i el seu rendiment posterior només serà d'un 45%; el 55% restant serà aportat per l'entrenament, els factors socials i els psicològics"* (Añó, 1997, p. 91).

Zatsiorski (1989) confirma aquest postulat, quan afirma que les capacitats de l'home per influir en l'èxit d'una activitat determinada, es desenvolupen sobre la base de la unitat dialèctica de les propietats congènites i adquirides.

Però tampoc no hem de caure en l'extrem contrari i responsabilitzar de tot els factors ambientals, com argumenten Bloom i Ericsson (1985, 1993), en parlar de la importància dels factors socials i ambientals. Aquests autors argumenten, fonamentalment, que el talent, les qualitats innates, no tenen un paper determinant en el desenvolupament de l'experiència, sinó que el nivell de rendiment assolit es troba relacionat directament amb la pràctica acumulada, suggerint que pel cap baix són necessaris 10 anys de pràctica intensiva per adquirir el nivell d'expert en qualsevol domini (Williams i Franks, 1998). Tanmateix, com comenten prou bé aquests últims autors, *"encara que els investigadors puguin discutir sobre la contribució exacta de la pràctica en el desenvolupament de l'esportista i dels factors ambientals, de les habilitats innates o bé, sobre la interacció entre els factors hereditaris i l'entorn, és difícil concebre que la genètica no jugui cap paper en el desenvolupament de l'esportista expert"* (Williams i Franks, 1998, p. 163).

Sí que es pot assumir el fet que alguns factors hereditaris influeixen en la capaci-

tat esportiva i que alguns són evidenciats fàcilment. El component genètic que pugui influir en el rendiment, pot ser estimat mitjançant estudis amb bessons idèntics o fraters (monozigòtics o dizigòtics), estudis entre pares i fills (Malina, 1986) o a través d'estudis longitudinals, mesurant les variables seleccionades diverses vegades durant un llarg període de temps i calculant els coeficients de correlació entre les diferents mesures preses a intervals diferents. D'aquesta forma, podem calcular si una variable és constant. Són nombrosos els estudis que es poden trobar en la literatura sobre aquest tema (Klissouras, 1971-73; Klissouras, 1993; Svarts, 1990; Malina, 1986).

Segons Blázquez (1995; citant a Bouchard, 1974), podem anomenar com a caràcters morfològics i qualitats físiques amb un índex d'"heretabilitat" alt (90%) les següents: l'alçada, la longitud dels ossos, la distribució de les fibres musculars, la velocitat, la velocitat de reacció, el $\dot{V}O_2$ màx, la potència aeròbica alàctica i la capacitat vital.

Mentre que caràcters morfològics i aptituds físiques amb un índex d'"heretabilitat" baix són el percentatge de teixit adipós, el pes, el volum del cor i la força.

Bouchard i Malina (1986; a G. Régner i d'altres, 1993), en un Simpòsium sobre Genètica Humana celebrat al Congrés Olímpic, el 1984, conclouen que:

- Queda clarament identificat que el genotip té més influència sobre característiques fisiològiques i de salut.
- Ha quedat demostrat que, sota condicions normals, el creixement físic del nen queda profundament determinat pels factors genètics, tant en l'aspecte de quantitat de creixement com en l'aspecte de velocitat de creixement.
- Queda demostrat que la facilitat de realitzar tasques motores es troba lleugerament determinada pel genotip, potser amb una major influència en homes que no pas en dones.
- Un dels efectes més vistents del genotip és la influència que exerceix sobre la capacitat de respondre a situacions extremes, com ara un entrenament intens.

Des del punt de vista de les característiques psicològiques, sembla que es produeix la mateixa controvèrsia. Els psicòlegs han discutit durant anys sobre la contribució de la genètica i sembla ser que, en néixer, alguns trets són més estables que d'altres. Segons Cowart (1987, a Singer, 1988, pàg. 100), l'estudi de bessons indica això, és a dir, que alguns trets associats amb l'agressivitat i el lideratge/dominància estan marcadament influïts per la genètica.

La predicció del rendiment

La detecció del talent, tal com s'ha entès durant molt de temps, implica necessàriament una predicció. *“La predicció a partir dels rendiments es basa implícitament en la idea que allò que es realitza als 15 anys, per exemple, constitueix una bona indicació del que es realitzarà 10 anys més tard”* (Durand, 1988, p. 175).

Segons diferents estudis, aquest postulat és erroni. *“Només és possible predir un nivell de rendiment amb un marge d'error acceptable, si el pronòstic es basa en una marca assolida quan l'esportista es troba prop de l'edat de la seva maduresa”* (Durand, 1988, p. 176).

Ericsson i d'altres (1993), són de la mateixa opinió, quan afirmen que els tests d'aptitud poden predir el resultat immediat amb una correlació de 0,3; mentre que la correlació entre el rendiment i l'èxit final baixa fins a 0,2, cosa que ens indica que és una correlació molt baixa i, doncs, que aquests tests són d'escassa utilitat en aquest sentit. Els estudis relacionats amb aquest aspecte reflecteixen correlacions similars (Baird, 1985; Linn, 1982; a K. Ericsson, i d'altres, 1993).

Dos factors tenen influència decisiva sobre el valor final del rendiment: l'entrenament i el grau de maduració. Els procediments de predicció es fonamenten en la distinció entre el rendiment i el potencial subjacent en aquest rendiment.

Les previsions del talent a llarg termini tenen l'inconvenient de trobar-se particularment exposades a influències que en perjudiquen la validesa. Aquests factors d'influència són difícils d'avaluar en el moment de la previsió, sovint a causa de

la seva variabilitat. Fins i tot en el cas que es tinguin en compte factors ambientals, els termes del problema no canvien. La quota d'error a causa de factors d'influència només es pot reduir. Els factors imponderables que es poden presentar tot al llarg d'una carrera esportiva llarga, fins arribar a prestacions de molt alt nivell, són gairebé incalculables.

És important assenyalar a més a més que, en la majoria dels casos, aquesta predicció del rendiment es basa en l'establiment d'estàndards o nivells de referència sobre paràmetres físics o antropomètrics. És clar que les característiques antropomètriques poden representar, gràcies a la seva relativa estabilitat evolutiva, elements particularment idonis per elaborar previsions. Però, com afirma Baur (1993), es tracta de pressupòsits necessaris però no suficients per obtenir prestacions al màxim nivell, perquè només una combinació entre les característiques antropomètriques i altres de personals (motrius, psicològiques, cognitives...) podran tenir l'efecte desitjat. Tanmateix, com ja hem esmentat anteriorment, hi ha més factors que influeixen en el desenvolupament d'un talent i que en determinen completament l'evolució. Per exemple, Sach i Jähn (1981, a Baur, 1993) arriben a la conclusió que *“la taxa de variabilitat, sobre 39 característiques de personalitat referides a l'esport o generals, no dona cap ajuda a la previsió en el desenvolupament de la carrera durant els 4 anys que marquen el pas de l'edat juvenil a l'edat adulta”* (Baur, 1993, p. 10).

Segons afirma Singer (1988), els tests psicològics es troben molt limitats en aquest aspecte, atès que, per exemple, l'actitud i la motivació cap a un esport es troba sotmesa a canvis constants i obstacles, i pot variar alhora que es produeix el desenvolupament i canvien els interessos del subjecte.

La validesa limitada de les previsions a llarg termini (aquest és l'argument principal), comporta el risc d'errors de dos tipus: a) subjectes no dotats poden ser confosos com a talents (anomenats “falsos positius”) i b) els talents poden ser confosos amb subjectes no dotats (anomenats “falsos negatius”).

Els dos errors són rellevants quan es tracta de realitzar una previsió. En el primer cas, el subjecte no dotat, considerat per error com un talent, té incidència sobre els costos si hom l'inclou dintre dels atletes a promocionar. El segon cas, té conseqüències més greus en la mesura que el talent, en ser considerat no dotat, resta expulsat de la promoció. Si, a més a més, es parteix de la base que la quota de subjectes dotats és molt baixa, el problema s'incrementa.

“És força inoportú efectuar una selecció precoç dels talents amb criteris selectius particularment restringits, a causa del risc molt elevat que es corre d'excloure una part (si no tots) dels talents de la promoció. Una proposta vàlida seria la d'utilitzar criteris amplis, tot evitant que subjectes inadequats del tot siguin inclosos en el grup de promoció” (Wendland, 1986; a Baur, 1993, p. 8). De fet, alguns dels models de detecció de talents, estableixen un “mecanisme de seguretat”, que els permeti d'incloure o tornar a observar els esportistes que en un primer moment no van ser seleccionats.

L'evolució i valoració de les aptituds

Aquest aspecte es troba relacionat directament amb l'anterior, ja que el caràcter fluctuant de les aptituds en curs de desenvolupament i evolució, augmenta la imprecisió. Fleishman i Henpel (a Durand, 1988, p. 189), han mostrat, de forma particularment clara, que la configuració de les aptituds exigides per triomfar en una tasca es transforma en el curs de l'aprenentatge. *“La classificació dels subjectes canvia en funció del moment de l'aprenentatge i els rendiments en la tasca de mostra s'expliquen millor a partir de les aptituds manifestades al començament de l'aprenentatge que no pas després d'una practica prolongada. Això és degut al desenvolupament d'un factor específic per a la tasca, radicalment diferent dels factors inespecífics que serveixen per a identificar les aptituds”* (Durand, 1988, p. 190).

Aquesta evolució lògica i fàcilment observable, conseqüència natural de l'entrena-

ment, com plantegen Bloom i Ericsson, ens presenta un primer problema que limita singularment la precisió dels programes de descobriment: com més es practica una activitat, menys pot explicar-se per les aptituds el rendiment aconseguit en aquesta.

Aquest procés tendeix a dificultar considerablement la predicció de la configuració d'aptituds en l'adult, atès que certs factors importants per a una especialitat esportiva poden no haver-se manifestat en el moment d'aplicació dels tests.

A més a més, hem de tenir en compte que els mesuraments del rendiment en els tests no semblen mantenir prou fiabilitat en el curs dels anys. Quan els mesuraments es troben prou propers (6 mesos-1 any), les correlacions entre les puntuacions són altes. Si són llunyans, per regla general, s'observa una disminució de les correlacions (Claessens i d'altres, 1983; Halverson i d'altres, 1982; a Durand, 1988).

Un altre factor interessant a tenir en compte, és que, en un interval de temps similar, els rendiments són més estables com més avançada és l'edat dels individus. I finalment, cal incloure el fet que a mesura que s'apliquen els tests, en els diferents moments, se n'està produint l'aprenentatge i això pot plantejar alguns dubtes sobre la fiabilitat dels procediments dels tests.

Sembla, doncs, clar, que la predicció dels rendiments continua constituint un problema complex i que encara està lluny d'ésser solucionat.

Tanmateix, com afirma Durand (1988), no ha de considerar-se insoluble i es poden establir alguns mecanismes per facilitar aquest procés, entre els quals assenyala els següents:

- Sembla indispensable efectuar un ampli estudi longitudinal de l'evolució de les estructures motrius, des de la infància fins a l'edat adulta, així com de les èpoques d'aparició i estabilització de les aptituds.
- El mètode de predicció no ha de ser "tot o res", és a dir, el pronòstic no s'efectua amb molta anticipació. De fet, no s'efectua una sola operació puntual de se-

lecció/descobrimt, sinó que es procedeix per *avaluacions repetides del potencial dels atletes* (citant a Léger i Montpetit, 1985).

- Sembla interessant utilitzar proves sobre el terreny. Aquestes proves són "plurifactorials" i es relacionen amb factors vinculats amb la pràctica i l'entrenament en una especialitat i constitueixen una mena d'actualització de les aptituds en una situació propera a l'activitat esportiva.

En aquest sentit, Gutiérrez Sainz afirma que *"els tests que donen més informació sobre el nivell de joc d'un subjecte, són aquells que impliquen la realització d'una determinada acció que té com a àmbit d'aplicació la mateixa pista... Volem dir amb això que, encara que l'exploració activa o sistemàtica pot ser efectiva, les proves que realment informen de la capacitat del subjecte són les que es porten a terme dintre del terreny de joc"* (Gutiérrez Sainz, 1990, p. 53).

La promoció del talent mitjançant la coordinació del currículum

Tal com afirma Baur (1993), cada vegada es veu de manera més evident, que l'optimització de l'entrenament dels nens i els joves no és només un problema de metodologia de l'entrenament en sentit rigorós. *Les possibilitats i els límits de l'esforç en l'esport són determinats de manera notable pel context.*

L'entrenament actual planteja un evident problema de coordinació entre les reques-tes de l'esport d'alt nivell i la resta de les ocupacions quotidianes de l'esportista. Aquest aspecte representa que l'exigència de l'esport de competició ha de ser coordinada amb les altres activitats de la vida del nen i de l'adolescent. Solament, quan s'aconsegueix un equilibri satisfactori entre les diverses exigències de la vida quotidiana del subjecte, la promoció del talent esportiu pot tenir èxit.

Es pot observar que, durant les dècades dels setanta i vuitanta, tractant d'optimitzar l'entrenament, es va produir una tendència a augmentar el temps d'entre-

nament en algunes especialitats esportives. Aquest augment del temps d'entrenament, normalment, s'aconseguia gràcies a una disminució del temps lliure dels nens i els adolescents.

Així mateix, l'inici de la competició en els adolescents planteja seriosos problemes de coordinació amb les activitats escolars. Continuar en aquesta línia, tractant d'establir una prioritat o considerar l'un alternatiu respecte de l'altre no pot ser admissible, perquè això ens condueix a la disminució clara de la població esportista. De fet, no és possible anteposar l'esport de competició a l'educació escolar o professional.

Per tant, en l'actualitat es proposa un control més meticulós dels entrenaments, per tal de reduir-ne la durada mitjançant una "programació econòmicament concentrada" (Baur, 1993), i aconseguir d'aquesta forma, compatibilitzar l'entrenament amb la resta de les activitats lògiques dels esportistes adolescents.

Això implica directament els entrenadors, atès que no s'han de limitar a organitzar els entrenaments, sinó que han d'ampliar el seu camp d'actuació i preocupar-se de les condicions externes, contextuals dels esportistes per coordinar les activitats de l'entrenament amb la resta.

L'abandonament prematur de l'activitat

És molt probable que l'inici precoç d'un entrenament orientat a la competició, porti el problema associat de l'abandonament esportiu prematur. És a dir, esportistes amb 15-16 anys, que desenvolupen la seva activitat esportiva dintre d'una única disciplina des de fa 8-10 anys, no són capaços de continuar amb força i suportar càrregues d'entrenament cada vegada més elevades. En aquests casos, l'esportista no té la constància necessària per esforçar-se durant molts anys fins a l'edat de màxima prestació.

Diverses publicacions han tractat aquest problema i han posat l'accent sobre la "pèrdua de motivació" i sobre l'"especialització precoç", tot oferint multitud de xifres representatives. Tschiene (1979), en una reflexió crítica sobre el sistema de de-

tecció de talents, aprofundint en els esports de natació i atletisme, confirma que els millors nedadors del món fins als 15 anys tenen resultats mediocres comparats amb els nedadors de la seva mateixa edat. Per contra, els que tenien bons rendiments als 15 anys, deixen d'assolir alts nivells i posteriorment són superats. A Baur (1993), apareix reflectit un estudi realitzat per Kröger (1986), on es pot llegir que la taxa de "morts esportives" va del 30 al 90%, en funció de la disciplina esportiva i l'edat.

Autors com Bloom (1985), confirmen que durant la segona fase de desenvolupament del talent es produeix una disminució de la població esportiva, sobre la idea que els resultats obtinguts no es corresponen amb les expectatives creades. Csikszentmihalyi i Robinson (1986, a Salmela i Durand-Bush, 1994) proposen d'estudiar aquesta problemàtica des d'una perspectiva psico-social. Per a ells, en la transició de l'estatus d'adolescent a adult es produeixen tres crisis importants: la primera d'identitat, la segona d'intimitat i, l'última, de productivitat, que són percebudes com a moments en els quals els individus poden decidir de reestructurar la seva vida, tot assumint nous camins i objectius.

Per a aquests últims autors, el desenvolupament de la perícia va associat, entre d'altres factors, a: a) el reconeixement social del seu do, b) la consecució de recompenses i, finalment, c) les experiències positives experimentades pels joves esportistes.

En el moment en què deixen d'aparèixer experiències positives i sorgeixen situacions poc atractives (com pot ser jugar pocs minuts, perdre diversos partits o competicions), o bé que no aparegui cap mena de recompensa, o bé aquesta mena de recompenses no s'assemblin a les esperades, sorgeix la necessitat de reestructurar la vida personal i buscar d'altres activitats que produeixin aquesta mena d'experiències.

A més a més dels problemes esmentats anteriorment, cal destacar un altre tipus de dificultats, sorgides de la mateixa evolució de la societat. Per a Baur (1993), el problema del reclutament dels talents tindrà prioritat sobre el de la selecció dels

talents. Això obligarà a prestar més atenció a problemes com puguin ser la disminució experimentada de la **taxa de natalitat** (tan acusada en alguns països occidentals, com pot ser el cas d'Espanya en l'actualitat), l'aparició d'una **cultura alternativa del moviment** que no necessita d'un procés d'entrenament ni busca d'obtenir els millors resultats, o la mateixa **competència entre les diferents especialitats esportives**, que cada vegada és més forta, conseqüència dels dos factors esmentats anteriorment.

Tots aquests aspectes, assenyalats anteriorment, justifiquen la nova orientació del procés de detecció de talents, i per tant, que es parli més de desenvolupament o vigilància del talent.

Un aspecte tractat al Simpòsium sobre Problemes dels Talents a l'Esport (Bartmus i d'altres, 1987, a G. Régner i d'altres, 1993), va consistir en el fet que, donada la dificultat del procés per trobar variables o criteris objectius, els esforços de la investigació havien de ser canviats i centrar-se no en la detecció del talent, sinó en la *promoció del talent i el seu desenvolupament*, o el que podem anomenar també, "vigilància del talent".

"Una recerca del talent basada en mètodes científics és encara problemàtica... una selecció basada en l'èxit en competició i, especialment, en l'ull de l'entrenador és més important" (Ulmer, a Bartmus i d'altres, 1987, p. 415; a G. Régner i d'altres, 1993). Aquests comentaris suggereixen que la detecció de talents basada en criteris objectius és encara una utopia.

L'alternativa proposada és utilitzar una vigilància més estreta del desenvolupament dels esportistes prèviament identificats com a talents per experts en el camp, com ho són els tècnics. Sens dubte, aquest aspecte ve a confirmar la idea i el concepte que és més important la promoció o desenvolupament del talent esportiu que la mateixa identificació, i això novament ens planteja el fet d'entendre aquest procés com un procés de formació d'esportistes, on la clau resideix en un entrenament rigorós i d'acord amb les característiques de cada esportista.

Anant encara més lluny, Baur (1993), proposa que **"la planificació i organitza-**

ció dels entrenaments, igual com la seva estructuració en una perspectiva més àmplia, l'ajuda personal als atletes adolescents i la creació d'un ambient extraesportiu com més favorable millor per a l'esportista es troben dintre de les obligacions de l'entrenador. Aquest és i serà el "punt de trobada" decisiu per a la realització pràctica de totes les actuacions per a la promoció del talent" (J. Baur, 1993, p. 18).

Bibliografia

- Añó, V.: *Planificación y organización del entrenamiento juvenil*, Madrid: Gymnos, 1997.
- Bartmus, V.; Neuman, E. i De Marées, H.: "The talent problem in sports", *International Journal of Sports Medicine*, 8 (1987), p. 415-416.
- Baur, J. "Ricerca e promozione del talento nello sport", *Rivista di Cultura Sportiva*, suplemento a SdS, 28-29 (1993), p. 4-20.
- Blázquez, D.: *La iniciación deportiva y el deporte escolar*, Barcelona: Inde, 1995.
- Bloom, B. S.: *Developing talent in young people*, Nova-York: Ballantine, 1985.
- Csikszentmihalyi, M. i Robinson, R. E.: "Culture, time and development of talent", a R. J. Sternberg i J. E. Davidson (eds.): *Conceptions of Giftedness*, Cambridge: Cambridge University Press (1986), p. 264-284.
- Durand, M.: *El niño y el deporte*, Madrid: Paidós, 1988.
- Durand-Bush, N. i Salmela, J. H.: "Nurture over Nature: A new twist to the development of expertise", *Avante*, 2 (1996), p. 87-109.
- Ericsson, K.; Krampe, R. i Tesch-Römer, C.: "The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance", *Psychological review*, 3 (1993), p. 363-406.
- Gutiérrez, A.: "Diseño de una batería experimental para la identificación y detección precoz de jóvenes talentos en basket", *Revista de investigación y documentación sobre las Ciencias de la Educación Física y del Deporte*, 15-16 (1990), p. 42-53.
- Klissouras, V.: "Factores genéticos y prestación deportiva", *Rivista di Cultura Sportiva*, 28-29 (1993), p. 91-97.
- López, J.; Vernetta, M. i Morenilla, L.: "Detección y selección de talentos en gimnasia", a C.S.D. (ed.): *Indicadores para la*

- detección de talentos deportivos*, Madrid: M.E.C, 1996, p. 106-144.
- Lorenzo, A. "Hacia un nuevo concepto del talento deportivo", *Revista de Entrenamiento Deportivo* (2001a). En impresión.
- : "La planificación a largo del plazo del deportista dentro del proceso de detección y selección de talentos", *Lecturas: Educación Física y Deportes, Revista Digital*, 38 (2001b) (en línea). <http://efdeportes.com/efd38/talent.htm>. (consulta: 28 septiembre 2001)
- Malina, R. M. "Talent Identification and Selection in Sport", *Spotlight on youth sports*, 20 (1997), p. 1-3.
- Nadori, L. "El talento y su selección. Algunos problemas teóricos y metodológicos de la selección del talento deportivo", *Rivista di Cultura Sportiva*, 28-29 (1993), p. 101-108.
- Regnier, G.; Samella, J. i Russell, S. J. "Talent Detection and Development in Sport", a R.N. Singer, M. Murphey i L.K. Tennant (eds): *Handbook of Research on Sport Psychology Canada*: MacMillan (1993), p. 290-313.
- Ruiz, L. M.: "Valoración de los elementos motores del joven deportista: mitos y realidades", a O.R. Contreras i L.J. Sánchez (coord.): *La detección temprana de talentos deportivos*. Cuenca: Universidad de Castilla-La Mancha (1998), p. 85-96.
- Ruiz, L. M. y Sánchez, F.: *Rendimiento deportivo: claves para la optimización del aprendizaje*, Madrid: Gymnos, 1997.
- Salmela, J. H. "Détection des talents". *E.P.S.*, 267 (1997), p. 27-30.
- Salmela, J. H. i Durand-Bush, N.: "La détection des talents ou le développement de l'expertise en sport", *Enfance*, 2-3 (1994), p. 233-245.
- Svarts, V. B.: "Genética y selección deportiva de los niños y de los adolescentes", *Revista de Entrenamiento deportivo*, 6 (1990), p. 3-8.
- Singer, R. N.: "Psychological testing: What value to coaches and athletes?", *International Journal of Sport Psychology*, 19 (1988), p. 87-106.
- Tschiene, P. "Réflexions critiques au sujet de la detection et de la promotion des talents", *Leistungssport*, 8 (1979), p. 43-49.
- Tschiene, P. "La selección del talento en el juego deportivo", *Rivista di Cultura Sportiva*, 19 (1989), p. 33-39.
- Williams, A. M. i Franks, A.: "Talent identification in soccer", *Sports Exercise and Injury*, 4 (1998), p. 159-165.
- Zatziorski, V.M.: *Metrología deportiva*, Moscú: Planeta, 1989.